

Demoproject
"Optimalisatie van het houden van intacte beren en immunocastraten"

ILVO
 Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek

HOGESCHOOL GENT
 Faculteit Biosciences

Digitaal Sport
 Hogeschool Gent

BBPROJECTEN
 Bouw aan kennis

MOORE
 Middelbode Ondernemers

Viti
 Vlaamse Interdisciplinaire Task Force voor de Landbouw

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
 Europa investeert in zijn platteland

vives

Programma

10u00	Onthaal
10u15	Inleiding met situatieschets omschakeling in EU (Degezelle I)
10u40	Optimaliseren van het tijdstip van de 2 ^{de} vaccinatie bij immunocastratie. (Aluwe M.)
11u10	Impact van het aantal voederbakplaatsen op het gedrag van intacte beren. (Palmans S.)
11u40	Pauze
11u50	Impact van afleidingsmateriaal en schuilmogelijkheden. (Degezelle I)
12u05	Afleverstrategie: uittoppen of all-in-all-out? (Degezelle I)
12u20	Gescheiden afmesten of niet? (Degezelle I)
12u30	Netwerkmoment en Broodjeslunch

vives

Wetgeving

- Eur. Richtlijn:
 - onverdoofd castreren <7 dagen
 - oudere biggen: dierenarts, verdoven + pijnbestrijding
- KB van 17/05/2001:
 - Onverdoofd castreren <4 weken
 - varkenshouder
- 2002: Varkensakkoord
 - Castratie zonder verdoving verboden voor biggen ouder dan 4 weken
- 2010: Verklaring van Brussel
- 2013: nieuw principesakkoord en KB
 - verbod onverdoofde castratie vanaf 01/01/2018

vives

Waarom Castreren?

- BERENGEUR
- Seksueel gedrag
- Agressief gedrag

vives

Berengeur

Onaangename geur of smaak die kan voorkomen bij verhitten van vet of vlees afkomstig van geslachtsrijpe mannelijke varkens door volgende componenten:

- Androstenon
 - geslachtshormoon geproduceerd in teelballen
 - opgeslagen in het vetweefsel
 - sterke urinegeur
- Skatol
 - bacteriële afbraak van het aminozuur tryptofaan in blinde darm
 - opgeslagen in het vetweefsel
 - opname via huid door liggen in uitwerpselen
 - mestgeur
- Indol
 - bacteriële afbraak van het aminozuur tryptofaan in blinde darm
 - uitscheiding via urine → weinig effect op berengeur

vives

Berengeur

- 5-15% van de mannelijke varkens produceren BERENGEUR
- 75% van de mensen is gevoelig voor die geur

De geur is niet schadelijk maar is onaanvaardbaar !!

- Vleesverwerkende industrie: nultolerantie
- Berengeur => lagere verkoopprijs

vives

Alternatieven voor castratie

- **Korte termijn alternatieven:**
 - Lokale of algemene verdoving (met pijnbestrijding)
 - Vaccinatie tegen berengeur
 - Intacte beren zonder automatische detectie van berengeur aan de slachtlijn
- **Lange termijn alternatieven:**
 - Sexen van sperma
 - Intacte beren met automatische detectie aan de slachtlijn
 - Selectie tegen berengeur

Belangrijk bij alternatieven

- Positief effect dierenwelzijn
- Reductie berengeur
- Economisch en praktisch haalbaar voor varkenshouder
- Goede eindkwaliteit varken

Haalbare alternatieven

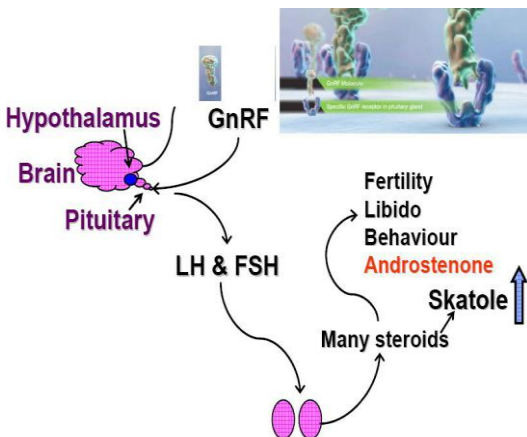
- Immunocastratie
 - Voordelen:
 - Berengeur reductie, betere groei en VC
 - Nadelen:
 - Kost vaccin, arbeid, risico op zelfinjectie, perceptie
- Afmesten intacte beren
 - Voordelen:
 - Minder arbeid, lagere VC, minder vet, geen insnede
 - Nadelen:
 - Berengeur, afwijkend gedrag (agressie)

Immunocastratie

- Vaccin → geen hormoon
- Testikelgroei remmen → remmen berengeur
- 2 vaccinaties:
 - 14 à 16 weken
 - 4 à 8 weken voor de slacht

Intacte beren

NOOD AAN:

- Goede detectie aan de slachtlijn
- Afspraken met de afzetkanalen
- Aanpassingen in het bedrijfsmanagement in de stal:
 - Voederstrategie bijsturen
 - Huisvesting optimaliseren
 - Selectie via MC4R zonder reductie groei, karkas- en vleeskwaliteit
 - Afleverstrategie aanpassen

Wat is nu het juiste alternatief voor chirurgische castratie?

Zijn er meer problemen in de stal? En hoe beperk ik de onrust?

Verkoop ik mijn varkens best in groep of net niet?

Wanneer doe ik best de 2de vaccinatie bij immunocastratie?

Kan ik betere resultaten bekomen door omschakeling?

Project

- **WERKPAKKET 1: ERVARING** IN DE PRAKTIJK
- **WERKPAKKET 2: PRAKTIJKPROEVEN EN DEMOPROEVEN**
 - PP 1: afleidingsmateriaal en schuilmogelijkheden
 - PP 2: afleverstrategie
 - PP 3: gescheiden afmesten
 - DP1: tijdstip 2de vaccinatie
 - DP2: aantal voederbakplaatsen
- **WERKPAKKET 3: VERSPREIDING** VAN DE INFORMATIE

Bevragingen 25 bedrijven

- Reden van omschakeling:
 - 50% eigen initiatief
 - Meer opbrengst
 - Minder werk
 - Diervriendelijker
 - 50% vraag van afnemer

Bevragingen

- Managementsaanpassingen
 - Slechts 1/4 manier van werken aangepast bezetting, afleidingsmateriaal, afleverstrategie, lichtregime
 - Gescheiden afmesten:
 - helft van de bedrijven
 - INT > 50% en IMP < 50%
 - ➔ Slechts 1 bedrijf INT in volledig gescheiden stallen
 - Aangepast voeder:
 - INT: meer energie, AZ, Lysine
 - IMP: na 2^e vac. minder energie

Bevragingen

- Tijdstip vaccinatie
 - 1ste vac: 13 weken (10 tot 16 weken) ➔ bij opzet of 1 week later
 - 2de vac: 23 weken (21 tot 26 weken)
 - Slachtleeftijd: 28 weken ➔ 2de vac 5 weken voor slacht
- Keuze tijdstip: optimalisatie karkaskwaliteit en slachtrendement
- Kostprijs: 2,90€/varken
- Uitvoering:
 - 1ste vac: 200 d/u met 2 personen of 180 d/u met 1 persoon
 - 2de vac: 200 d/u met 1 persoon

Bevragingen

- IMP tov barg
 - Hoger: DVO (vooral na 2^e vac), DG, Vlees%, Aftrek, Prijs, slachtgewicht
 - Lager: VC
- INT tov barg
 - Hoger: DG, Vlees%, Aftrek, Prijs
 - Lager: DVO, VC, Slachtleeftijd
 - Gelijk: Slachtgewicht

Bevragingen

- Gedrag → slechter
 - Meer verwondingen, uitval, ziekte of kreupelheid
 - INT: volledige lichaam
 - IMP: flanken en achterhand (dr tijdstip agressief en seksueel gedrag)
 - Meest activiteit bij puberteit (17 à 19 weken)
 - Soms vroeg na opzet (12 weken) of einde van afmest
 - Soorten gedrag:
 - meer actief
 - agressief: krijzen, najagen, bijten, duwen, vechten
 - seksueel gedrag: bestijgen

Praktijk- en demoproeven

Letselscores

- Huidbeschadiging
- Staartbijten
- Oorbijten
- Kreupelheid

Gedragsobservaties

- Eten/drinken
- Manipuleren omgeving
- Manipuleren afleidingsmateriaal
- Interactie met elkaar
- Buikvoelen
- Bestijgen
- Agressie

Huidscores

Klasse huidbeschadiging	Score	Definitie			
Geen	0	Geen krassen of andere verwondingen.			
Zeer licht - licht	1	• 1-8 krassen <5 cm • 1-4 van 5-15 cm • 1-2 >15 cm • geen andere verwondingen			
Matig	2	• 9-24 krassen <5cm • >4 van 5-15 cm • >3 krassen >15 cm • andere verwondingen			
Ernstig – zeer ernstig	3	• >25 krassen • meerdere ernstige verwondingen op deel van lichaam/over gehele lichaam			

Oorscores

Klasse Oorbijten	Score	Definitie
Geen	0	• De volledige oren zijn aanwezig. • Er is geen bloed of beschadiging zichtbaar.
Geïrriteerd/Genezen	1	• Een klein deel tot maximaal ¼ van de oren is weggevreten. • Op de oren zit donkerbruin tot zwart, oud bloed dat droog aanvoelt. • Of de wonde is reeds genezen.
Bloedend	2	• Tussen ¼ en ½ van de oren zijn weggevreten. • Op de oren is donkerrood tot bruin bloed aanwezig dat plakkerig aanvoelt. • Op de oren zijn één of meerdere wonden zichtbaar.
Ontstoken	3	• Tussen de helft en ¾ van de oren is weggevreten. • Op de oren is vers, rood bloed waarneembaar. • De oren zijn opgezwollen.
Oorschelp weg	4	• Meer dan ¾ van de oren is weggevreten. • Op de oren is vers, rood bloed waarneembaar. • Of de wonde is reeds genezen.

Staartscores

Klasse staartbijten	Score	Definitie			
Geen	0	• De volledige staart is aanwezig. • Er is geen bloed of beschadiging zichtbaar.			
Geïrriteerd	1	• Een klein deel tot maximaal ¼ van de staart is weggevreten. • Op de staart zit donkerbruin tot zwart, oud bloed dat droog aanvoelt. • Er zijn kleine bijtpuntes zichtbaar.			
Bloedend	2	• Tussen ¼ en ½ van de staart is weggevreten. • Op de staart is donkerrood tot bruin bloed aanwezig dat plakkerig aanvoelt. • Op de staart zijn één of meerdere wonden zichtbaar.			
Zwaar ontstoken	3	• Tussen ½ en ¾ van de staart is weggevreten. • Op de staart is vers, rood bloed waarneembaar. • De staart is opgezwollen.			
Zwaar aangevreten (genezen)	4	• Meer dan ¾ van de staart is weggevreten. • Op de staart is vers, rood bloed waarneembaar. • Of de wonde is reeds genezen.			

Kreupelscores

Klasse Kreupelheid	Score	Definitie
Perfect lopen, gelijk gang	0	Het varken loopt mooi <u>symmetrisch</u> op 4 poten die allemaal evenveel belast worden.
Niet vloeiend voortbewegen	1	Het varken loopt niet meer symmetrisch: kortere pas, <u>stijfheid</u> , beweegt nog altijd gemakkelijk. Alle klauwen worden nog steeds belast.
Manken	2	Het varken loopt niet meer symmetrisch: kortere pas, <u>compensatoir gedrag</u> (hoofdbewegingen, zwaaien met achterhand, opgetrokken rug).
Kreupel	3	Het varken is <u>afkerig</u> om het gewicht op de <u>aangetaste poot</u> te zetten, afkerig om te lopen, zwaaien met de achterhand.
Zeer erg kreupel	4	Het varken plaatst de aangetaste poot niet op de vloer, is heel afkerig om te lopen, <u>loopt niet</u> .

Gedragsobservaties

Soort gedrag	Definitie
Inactief	Varken slaapt of ligt neer.
Eten / drinken	Varken eet of drinkt.
Oorbijten	Varken bijt aan oor van ander varken.
Staatbijten	Varken bijt aan staart van ander varken.
Bestijgen	Varken (probeert) voorpoten over voor- of achterhand van ander varken te leggen en (probeert) te copuleren.
Manipuleren omgeving	Varken bijt aan voederbak, scheidingswanden, ... of is aan het wroeten.
Manipuleren afl.mat.	Varken bijt aan afleidingsmateriaal.
Interactie met elkaar	Varken snuffelt aan ander varken zonder agressief gedrag te vertonen.
Agressie	Varken dreigt, valt uit, duwt, bijt, heft ander varken op.
Anogenitaal snuffelen	Neus varken dichterbij dan 5 cm van anogenitale zone van ander varken.
Spelen	Varken speelt door bijv. rond te lopen/springen zonder agressief gedrag te vertonen.
Buikvoelen	Varken besnuffelt/bijt/zuigt/duwt in buik zone van ander varken.

Met dank aan de partners,
de Vlaamse en Europese overheid
en de deelnemers

ILVO

Instituut voor Landbouwkunde
en Visserijonderzoek

HOGESCHOOL GENT

Biotechnische en Sport

BBPROJECTEN

VL

THOMAS

MORE

Viti

Vlaamse Hogeschool voor Landbouwkunde

vives

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

vives